द्वो मूर्धासि पृथिव्या नाभिद्वर्गपामोषधीनाम् । विश्वायुः शर्म सप्रया नर्मस्पये ॥५४॥

का॰ [१६० ६०१०] स्राग्निमारुतस्तोत्रस्य पुरस्तादिमोचनं परिधिषंधोर्दिवो मू-धिति प्रत्यूचम् । यज्ञायि प्रस्तात्रप्रकर्णात्प्राक् दिवो मूधिति स्प्रद्येन दिज्ञणोत्तर्योः परिधिसंध्योरुपस्पृश्याग्निविमोचनं करोतीति सूत्रार्थः ॥ स्राग्नेयी परोष्ठिक् स्राण्यावष्टकौ तृतीयो द्वादशकः सा त्रिपादा परोष्ठिक् स्रत्राच्यो दशकः दितीयः सप्तकः तृतीयो द्वादशकः सा त्रिपादा परोष्ठिक् स्रत्राच्यो दशकः दितीयः सप्तकः तृतीयो दादशकः तेनकाधिका । कृ स्रग्ने यस्त्रमीदशोऽसि तस्मै पये मार्गाय स्वर्गमार्गद्रपाय नमो नमस्कारोऽस्तु स्रिग्नमुखो कि देवयानपत्र्याः स्रतावुक्तः । कीदशस्त्रम् दिवो मूर्धा स्वर्लीकस्योत्तमाङ्गस्यानीयः । पृथिव्या नाभिः मध्यस्यानीयः नक्तिऽनया सा नाभिः नक्ति वद्याति जीवनेनित नाभिः नक्ते अस्त्रिति [उणा॰ ४०१००] इन्प्रत्ययो (52.) णिस्र (53.) भातादिशः नित्राद्यद्वातः निज्ञत्यादि नित्यमित्युक्तेः [पा॰ ६०१००] । पृथ्वी लोकानां जीवनमग्नितिव्यनमित्राक्ति भावः । स्रपां जलानामोपधीनां त्रीक्यादीनां च ऊर्क् रसः सारः । विश्वायुः विश्वं सर्वमापुर्यस्य सः बङ्गजीवनः यदा विश्वेषां सर्वेषां प्राणिनामापुर्जीवनम् तद्धि जीवनवात्तेषामिति भावः । शर्म शरणाभूतः सर्वेषाम् सप्रयाः प्रयनं प्रयो विस्तारः प्रयसा सक् वर्तमानः सप्रयाः तिर्वगूर्धमधस्रानविक्त्रप्रभावः । ईदृशायाग्रये नमः ॥५४॥

विश्वस्य मूर्धन्निधितिष्ठिसि श्रितः समुद्रे ते क्द्यम्प्यायुर्पो द्त्तोद्धिं भिन्त । द्विस्पर्जन्याद्त्तिर्व्तात्पृथिव्यास्तिता नो वृष्याव ॥५५॥

ग्राग्नेयी महापङ्किर्तगती ग्राचो व्यक्ति षडचरः दितीयः सप्तकः तृतीयो दशकाः चतुर्योऽष्टकः पञ्चमो नवकः षष्ठो नवकः व्वमष्टचवारिंशदणी महापङ्किः। के ग्रेग्ने स वं नोऽस्मान् वृष्या कृवा ग्रव रच्च वृष्टिं कृवा पालयेत्यर्थः। किं कृवा दिवो खुलोकात् पर्वन्यान्मेघात् ग्रत्तरिचादाकाशात् पृथिव्याः भूमेः सकाशादान्यत्र वा यत्र जलं ततः प्रदेशाङ्जलमाद्यिति शेषः। यस्वं श्रितः इन्द्रियाणि सुषुम्णां नाडीमाश्रितः सन् विश्वस्य मूर्धन् मूर्धनि शिरुसि ग्रिधितिष्ठिसि मूर्धन्-